

توراه اور • پاراشاها ויחי • مامار 2

ביאור על הנ"ל

شرحی بر مطالب پیش گفته

اذعانِ یهودا (יהודה)، یعنی خودنفی‌گری (ביטול, bittul) نماز که به تاج (כתר, Keser) می‌رسد، به واسطه سه برادر بزرگ‌ترش پدید می‌آید: دیدن و عشقِ روبن (راوبن)، شنیدن و هیبتِ شمعون (שמعون)، و خطِ میانیِ لاوی (لוי)؛ اینها سه خطِ مراتبِ تجلی (سفירות, Sefiros) و قرائتِ שמע (שמע, Shema) همراه با برکت‌های آن هستند. فرمانروایی (ملכות, Malchus)، که فقط دریافت می‌کند، بر کسانی که به آن می‌بخشند تاج می‌شود، زیرا ریشه‌اش در تاج است؛ و نزدیکی‌ای که از تلخی دوری زاده می‌شود، بزرگ‌تر است، همچون نوری که از تاریکی می‌آید.

تقدیم به افتخار

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

پدرِ ربّه، رب لیوی ییتسחק

LikuteiTorah.com

پاراشای حسیدی

/likuteitorah.com/fa/torah-ohr/vayechi/2

مقصود اصلی

اذعانِ یهودا (یهודה)، یعنی خودنفی‌گری (ביטול, bittul) نماز که به تاج (כתר, Keser) می‌رسد، به واسطه سه برادر بزرگ‌ترش پدید می‌آید: دیدن و عشقِ روبن (ראובן)، شنیدن و هیبتِ شمعون (שמעון)، و خطِ میانیِ لاوی (لاوی)؛ اینها سه خطِ مراتبِ تجلی (ספירות, Sefiros) و قرائتِ שמعه (שמע, Shema) همراه با برکت‌های آن هستند. فرمانروایی (ملכות, Malchus)، که فقط دریافت می‌کند، بر کسانی که به آن می‌بخشند تاج می‌شود، زیرا ریشه‌اش در تاج است؛ و نزدیکی‌ای که از تلخیِ دوری زاده می‌شود، بزرگ‌تر است، همچون نوری که از تاریکی می‌آید.

در هر بخش: متن عبری، سپس ترجمه، و پس از آن توضیحی کوتاه زیر خطی طلایی. شماره‌های کوچک در متن عبری، یادداشت‌های پایان متن هستند.

خلاصه مامار

این گفتارِ توراوی (maamar, מאמר) گفتارِ پیشین را دربارهٔ برکتِ یعقوب (יעקב) شرح می‌دهد: «یهودا، برادرانت تو را به رسمیت خواهند شناخت.» قبایل دو جنبه دارند: از پایین برمی‌خیزند و از بالا فرود می‌آورند؛ روح‌هایشان از عالمِ آفرینش (בריאה, Beriah) می‌آید، اما ریشه‌شان در عالمِ صدور (אצילות, Atzilus) است. روبن، یعنی «بنگر، پسری»، نمادِ دیدن است: تأمل در جلالِ پادشاه عشق را برمی‌انگیزد؛ شیری در سمت راستِ مرکب الهی؛ و این، «دیدن» و نزدیکیِ خودِ ה' را فرود می‌آورد. شمعون نمادِ شنیدن است، که از دور می‌آید: هیبتِ کسی که فاصله‌اش را حفظ می‌کند؛ «دستِ چپ پس می‌زند»؛ و این نیز به‌نوبهٔ خود «شنیدن» ה' را فرود می‌آورد. لاوی خطِ میانی است، همان برکتِ «راست و استوار» (אמת ויציב, Emes Veyatziv). این سه خط، که با قرائتِ שמعه و برکت‌های آن متناظرند، به یهودا می‌انجامند: اذعان، خودنفی‌گریِ نمازِ ایستاده (עמידה, Amidah). این همان فرمانروایی است که فقط دریافت می‌کند، اما بر بخشندگانِ خود فرمان می‌راند؛ همچون پادشاهی که مالیات می‌گیرد، زیرا ریشه‌اش در تاج است. «دستِ تو بر پسرگردنِ دشمنانت» یعنی فرمانروایی که شب‌هنگام فرود می‌آید تا عوالمِ فرودین را از راهِ «پشت» خود پالایش کند؛ «پسرانِ پدرت» جریانی است از حکمت (חכמה, Chochmah) از راهِ تورات (תורה, Torah) و مهر. سرانجام، نزدیکی‌ای که از تلخیِ دوری پدید می‌آید، بزرگ‌تر است؛ همچون نوری که از تاریکی می‌آید.

طرح کلی

1	عنوان
شرحی بر گفتارِ پیشین دربارهٔ برکتِ یهودا.	19
2	قبایل و دیدنِ روبن
قبایل از پایین برمی‌خیزند و از بالا فرود می‌آورند؛ «دیدن» روبن، یعنی تأمل در جلالِ پادشاه، عشق را برمی‌انگیزد و دیدن و نزدیکی پاسخ‌گویانهٔ ה' را فرود می‌آورد.	29
3	شمعون، لاوی و اذعانِ یهودا
شنیدنِ شمعون از دور، یعنی هیبتِ چپ که پس می‌زند، نزدیکی را نیز از بالا فرود می‌آورد؛ همراه با لاوی، خطِ میانی، سه خطِ مراتبِ تجلی و قرائتِ שמعه و برکت‌های آن به یهودا می‌انجامند: اذعان و خودنفی‌گریِ نمازِ ایستاده، که همان فرمانرواییِ ریشه‌دار در تاج است.	39

فرمانروایی شب‌هنگام فرود می‌آید تا عوالم فرودین را پالایش کند، اما فقط از راه «پشت» خود؛ «پسرانِ پدرت» جریانی است از حکمت از راه تورات و مهر، برخلاف اذعانِ برادران که از تاج می‌آید.

پالایش و بازگشت (תשובה, teshuvah) یک فرایندند؛ نزدیکی‌ای که از تلخی دوری زاده می‌شود و هدفش دگرگون‌کردن حتی بدن است، بزرگ‌تر است، همچون نوری که از تاریکی می‌آید.

برانگیختگی از پایین و برانگیختگی از بالا

ואתערותא דלעילא

کوشش انسانی که به‌سوی بالا برمی‌خیزد، پاسخی الهی متناظر را فرود می‌آورد؛ هر یک از قبایل هر دو جنبه را دارد.

سه خط ג' קוין

خط راست (حکمت، مهر (חסד, Chesed) و پیروزی (נצח, Netzach))، خط چپ (فهم (בינה, Binah)، قید و سخت‌گیری (גבורה, Gevurah) و شکوه (הוד, Hod)) و خط میانی (شناخت (דעת, Daas)، زیبایی و هماهنگی (תפארת, Tiferes) و بنیاد (יסוד, Yesod))؛ در اینجا این خطوط به‌ترتیب روین، شمعون و لاوی‌اند.

دیدن و شنیدن

ראיה ושמיעה

دیدن از نزدیک است و عشق می‌آورد؛ شنیدن از دور است و هیبت می‌آورد. هر یک، از پایین، همتای خود را از بالا فرود می‌آورد.

اذعان הודאה

ویژگی یهودا: خودنفی‌گری‌ای که در نماز ایستاده حاصل می‌شود، در مرتبه تاج؛ سه برادر آن را پدید می‌آورند.

תאך فرمانروایی כתר מלכות

فرمانروایی، که چیزی از خود ندارد و فقط دریافت می‌کند، بر کسانی که به آن می‌بخشند تاج می‌شود، زیرا ریشه‌اش در تاج است.

پالایش בירור

جداکردن نیکی از عوالم فرودین؛ فرمانروایی این کار را فقط از راه «پشت» بیرونی خود انجام می‌دهد، و این فرایند با بازگشت (תשובה, teshuvah) یکی است.

بخش 1 • 11

عنوان

1 ביאור על הנ"ל¹

شرحي بر مطالب پيش گفته

این مامار، شرحی دیگر بر مامار پیشین است: «یهودا، برادرانت تو را خواهند ستود»؛ مامار پیشین، برکت یعقوب (יעקב) به یهودا (یهודה) را از خلال تولدها و نام‌های روبین (راوبن)، شمعون (שמعون)، لاوی (لוי) و یهودا بررسی می‌کرد. در اینجا همان مفاهیم در قالب اصطلاحات قبائلی بیان می‌شوند: مراتب تجلی (ספירות, Sefiros)، سه خط آن‌ها و ترتیب نمازهای صبح.

بخش 2 • 21

قبایل و دیدن روبین

2 הנה השבטים² הם ב' בחי' מלמטה למעלה ומלמעלה למטה עלמא דנוקבא ועלמא דדכורא

اکنون، قبایل دو مرتبه‌اند: از پایین به بالا و از بالا به پایین؛ جهان مؤنث (עלמא دנוקבא, alma d'nukva) و جهان مذکر (עלמא ددכورא, alma d'duchra).

دوازده قبیله دو حرکت را مجسم می‌کنند: صعود از پایین به بالا و کشیده‌شدن فیض از بالا به پایین. زوهر این دو را «جهان مؤنث» و «جهان مذکر» می‌نامد: جهان مؤنث دریافت می‌کند و با اشتیاق صعود می‌کند، و جهان مذکر می‌بخشد و فیض را به پایین جاری می‌سازد.

(وكمش"ל [وكمه سכתוב לעיל] ע"פ והנה אנחנו מאלמים³ אלומים⁴ שנשמות השבטים נמשכו מבריאה והן בבחי' מלמטה⁵ למעלה לעלוי' מבריי' [מבריאה] לאציי' ושרשן הן י"ב גבולי אלכסון⁶ שבז"א דאציי' שנקי' שבטי⁷ י"ה שנמשכים מלמעלה למטה).

(چنان‌که پیش‌تر دربارهٔ آیه «و اینک، ما دسته‌های بافه را می‌بستیم» توضیح داده شد: ارواح قبایل از عالم آفرینش (برיאاه, Beriah) کشیده شدند، و در مرتبه «از پایین به بالا» قرار دارند تا از بریاه به عالم صدور (אצילות, Atzilus) صعود کنند؛ و ریشهٔ آنها دوازده مرز مورّب در صفات عاطفی (ז"א / זעיר אנופי, Z'eir Anpin) در اצילות است؛ مرزهایی که «قبایل ی"ה» نامیده می‌شوند و از بالا به پایین کشیده می‌شوند.)

این پُرانتز به مامار پیشین دربارهٔ خواب دسته‌های بافه یوسف (יוסף) اشاره دارد. ارواح قبایل از عالم آفرینش می‌آیند، نخستین عالم وجود جداگانه، و وظیفه‌شان صعود به عالم صدور است؛ بااین‌حال، ریشهٔ آنها خود در عالم صدور است، در دوازده «مرز مورّب» صفات عاطفی؛ اصطلاحی از ספר יצירה برای دوازده یالی که شش جهت در آنها به هم می‌رسند. اینها «قبایل ی"ה» نامیده می‌شوند، با یک نام الهی، و از آنجا قبایل به پایین کشیده می‌شوند.

והנה באתערותא דלתתא⁸ אתערותא דלעילא שע"י בחי' ראובן שמלמטה למעלה ממשיך גילוי בחי' ראובן שמלמעלה למטה

اکنون، «به واسطه برانگیختگی از پایین (אתערותא דלתתא, isarusa dilesata)، برانگیختگی از بالا (אתערותא דלעילא, isarusa dileila) [پدید می‌آید]:» یعنی به واسطه مرتبه روون (ראובן) که از پایین به بالاست، آشکار شدن مرتبه روون که از بالا به پایین است کشیده می‌شود.

اکنون قاعده کلی «به واسطه برانگیختگی از پایین، برانگیختگی از بالا پدید می‌آید» درباره روون به کار گرفته می‌شود. روون نیز دو جنبه دارد: کوشش انسان که به سوی بالا صعود می‌کند، و پاسخ الهی که به پایین می‌آید؛ کوشش پایین است که پاسخ بالا را به پایین می‌کشد.

وهוא כי בחי' ראובן הוא בחי' ראו ב"ן [שם ב"ן] בחי' ראייה אותיות ארי"ה^{9,10} ומלמטה למעלה הוא בחי' לאסתכלא ביקרא דמלכא שמזה נמשך תוקף האהבה בחי' פני ארי' [אריה] אל הימין^{11,12} וכו'

و این از آن روست که مرتبه روون، مرتبه «رئو ون» (ראو בן, re'u ven, «بین، پسری»)، مرتبه دیدن (ראיה, re'iyah)، [که حروف] «شیر» (אריה, aryeh) را دارد. و از پایین به بالا، این مرتبه «نگریستن به جلال پادشاه» است که از آن شدت عشق کشیده می‌شود: مرتبه «چهره شیر در سمت راست» و غیره.

علت این است که نام روون را می‌توان «رئو ون»، یعنی «بین، پسری»، خواند؛ از این رو او نماینده دیدن است، و واژه عبری دیدن، re'iyah، همان حروف aryeh، «شیر»، را دارد. از پایین، این «دیدن» عبارت است از تأمل نفس در عظمت الهی، «نگریستن به جلال پادشاه»؛ تأملی که عشق نیرومندی را برمی‌افروزد. آن عشق، چهره شیر در سمت راست اربابه الهی در رؤیای یحزکل است؛ سمت راست، سمت مهر (חסد, Chesed) است.

ועי"ז נמשך ג"כ אתעדל"ע [אתערותא דלעילא] מלמעלה למטה גלוי בחי' ראייה עליונה כי رאה¹³ ה' בעניי בחי' התקרבות כי עתה יאהבני אישי.

و از این راه، همچنین برانگیختگی از بالا، از بالا به پایین، کشیده می‌شود: آشکار شدن مرتبه دید اعلی، «زیرا نام چهار حرفی (ה', Havayah) گرفتاری مرا دیده است»؛ مرتبه نزدیک شدن: «زیرا اکنون شوهرم مرا دوست خواهد داشت.»

پاسخ بالا آینه کوشش پایین است: «دیدن» خود ה' متوجه شخص می‌شود، چنان‌که لیا (ראה) هنگام نام‌گذاری روون گفت: «زیرا ה' گرفتاری مرا دیده است.» این دیدن الهی، نزدیک شدن است؛ و امید او چنین بیان می‌شود: «زیرا اکنون شوهرم مرا دوست خواهد داشت.»

شمعون، لاوی و اذعانِ یهودا

3 **ویمینو תחבקני.** ¹⁴ **וכמו"כ** [וכמו כן] **ע"י בחי' שמעון שמלמטה למעלה אם שמע תשמעו** ¹⁵ **מעורר בחי'**

אתעדל"ע [אתערותא דלעילא] **כי שמע** ¹⁶ **ה' כו'**

«و دست راستش مرا در آغوش می‌گیرد.» همچنین، از طریق مرتبۀ شمعون (שמעון) که از پایین به بالا است، «اگر به‌راستی گوش فرا دهید»، مرتبۀ برانگیختگی از بالا (אתערותא דלעילא, isarusa dileila) برانگیخته می‌شود: «زیرا ה' (نام چهارحرفی؛ Havayah) شنیده است» و غیره.

آیه «و دست راستش مرا در آغوش می‌گیرد» تصویر روبن (ראובן) را کامل می‌کند: دست راست، عشق و نزدیکی است. شمعون نیز از همین راه، یعنی از طریق شنیدن، عمل می‌کند: «گوش‌فرادادن» انسان، چنان‌که در «اگر به‌راستی گوش فرا دهید» آمده، در پاسخ، «شنیدن» ה' را برمی‌انگیزد؛ همان‌گونه که لیا هنگام تولد شمعون گفت: «زیرا ה' شنیده است.»

וענין רא'י [ראיה] **היא מקרוב ושמיע' [ושמיעה] היא מרחוק כמ"ש ה' שמעתי שמעך** ¹⁷ **יראתי. בחי' אודنین**

כי חבקוק היה בבחי' הריחוק שהוא בחי' שוב כענין וינועו ויעמדו מרחוק ¹⁸

موضوع این است که دیدن از نزدیک است و شنیدن از دور، چنان‌که نوشته شده است: «ה', خبر تو را شنیدم و ترسیدم»؛ [این] مرتبۀ گوش‌ها (אודنین, udnin) است، زیرا حبقوق در مرتبۀ دوری بود؛ مرتبۀ «بازگشت» (שוב, shov)، همچون «آنان لرزیدند و از دور ایستادند».

دیدن به آنچه نزدیک است تعلق دارد و شنیدن به آنچه دور است؛ چنان‌که حبقوق نبی می‌گوید: «ה', خبر تو را شنیدم و ترسیدم.» در زبان قبلاً، شنیدن مرتبۀ «گوش‌ها» (אודنین, udnin) است؛ حبقوق از دور شنید، در حالت shov، «بازگشت» یا عقب‌نشستن از سر هیبت؛ همچون مردمی که در سینای «لرزیدند و از دور ایستادند».

ומזה נמשך מלמעלה למטה כי שמע ה' כי שנאה אנכי ויתן לי וגו' שמזה ¹⁹ **יהי' [יהיה] התקרבות**

מלמעלה (ושנאה שאינה אהובה כ"כ [כל כך] שהרי כתיב ויאהב גם את רחל מלאה) ²⁰

و از این، [جریانی] از بالا به پایین کشیده می‌شود: «زیرا ה' شنیده است که منفرم، و به من بخشیده است» و غیره؛ از این راه، نزدیکی‌ای از بالا پدید می‌آید. (و «منفور» یعنی چندان محبوب نیست، زیرا نوشته شده است: «و او را حیل را نیز بیش از لیا دوست می‌داشت.»)

همین دوری، پاسخی از بالا را جلب می‌کند: لیا شمعون را چنین نامید: «ה' شنیده است که منفرم»؛ و از آن شنیدن، نزدیکی‌ای از بالا پدید آمد. توضیح داخل پرانتز، معنای «منفور» را تعدیل می‌کند: لیا محبوب بود، اما نه به اندازهٔ راحیل؛ زیرا نوشته شده است که یعقوب (יעקب) راحیل را «نیز، بیش از لیا» دوست می‌داشت.

מחמת שעושה א"ע [את עצמו] **רחוק ושמאל דוחה**²¹ **ונקי שנואה כי שמאלו תחת**²² **לראשי ועי"ז אח"כ בחי' לוי ט"ו ווי"ן דאמוי"צ** [דאמת ויציב].

[این] از آن روست که شخص خود را دور می‌سازد و «دست چپ پس می‌زند»؛ از این رو «منفور» نامیده می‌شود، زیرا «دست چپش زیر سر من است». و از این طریق، پس از آن، مرتبه لاوی (لוי) پدید می‌آید: پانزده حرف واو (ו, vav) در «**אמת ויציב**» (Emes Veyatziv؛ «راست و استوار»).

نزدیکی دقیقاً از آن رو پدید می‌آید که شخص خود را دور نگه می‌دارد، بر وفق «دست چپ پس می‌زند»؛ این فروتنی همان معنای «منفور» در اینجا است و با «دست چپش زیر سر من است» تناسب دارد؛ دست چپ نماد قید و سخت‌گیری است. پس از راست (روبن) و چپ (شمعون)، لاوی می‌آید؛ در نمازها، این همان برکت «**אמת ויציב**» پس از شماع است که به پانزده واژه‌اش شناخته می‌شود؛ واژه‌هایی که با حرف واو («و») آغاز می‌شوند.

וג' בחי' אלו הן ג' קוין חת"ן [חכמה חסד נצח] **בג"ה** [בינה גבורה הוד] **ודת"י** [ודעת תפארת יסוד] **שהוא קו האמצעי הוא בחי' לוי.**

و این سه مرتبه، سه خط هستند: حکمت (**חכמה**, Chochmah)، مهر (**חסד**, Chesed) و پیروزی (**נצח**, Netzach)؛ فهم (**בינה**, Binah)، قید و سخت‌گیری (**גבורה**, Gevurah) و شکوه (**הוד**, Hod)؛ و شناخت (**דעת**, Daas)، زیبایی و هماهنگی (**תפארת**, Tiferes) و بنیاد (**יסוד**, Yesod) که خط میانی است، مرتبه لاوی است.

این سه برادر با سه «خط» مراتب تجلی (**ספירות**, Sefiros) متناظرند: خط راست (حکمت، مهر و پیروزی)، خط چپ (فهم، قید و سخت‌گیری و شکوه)، و خط میانی (شناخت، زیبایی و هماهنگی و بنیاد) که لاوی است. خط میانی دو سویه را به هم می‌پیوندد و هماهنگ می‌کند.

שע"י ג' בחי' אלו נמשך בחי' יהודה יודוך אחיך²³ **להיות בחי' הודאה כתר מל'**

زیرا از طریق این سه مرتبه، مرتبه یهودا (**יהודה**) نازل می‌شود: «برادرانت تو را خواهند ستود»؛ تا مرتبه اعتراف و سپاس (**הודאה**, hoda'ah)، یعنی تاج (**כתר**, Keser) فرمانروایی (**מלכות**)، پدید آید.

از طریق این سه، یهودا پدید می‌آید؛ نام او از اعتراف و سپاس (**הודאה**, hoda'ah) گرفته شده است: «برادرانت تو را خواهند ستود». این اعتراف و سپاس، «تاج فرمانروایی» (**כתר מלכות**) نامیده می‌شود.

דהנה המלי' היא בחי' מקבל ול"ל [ולית ליה / ולית לה] **מגרמה כלום ואעפ"כ** [ואף על פי כן] **אחר שמקבלת הרי היא בחי' מלכות עליהם (ונק' כתר מלי' שהיא בחי' כתר מלמטה למעלה) הגם שהם ממשיכים לה האורות ופרקין (וע' בזהר בלק²⁴ ע"פ גבורי כח עושי דברו לשמוע בקול דברו^{25, 26} כו')]**

זיכר פארמאנוואי מרבי גירנדה אסט ו «אז خود هیچ ندارد»؛ بااین همه، پس از آنکه دریافت می‌کند، مرتبه فرمانروایی بر آنان است (و «تاج فرمانروایی» نامیده می‌شود، زیرا تاجی است از پایین به بالا)، با آنکه آنان نورها و مفصل‌ها (פרקין, perakin) را به سوی آن می‌کشاند. (و بنگرید به زوهار (Zohar, זהר), [پارشای] בלאک, درباره آیه «توانایان در نیرو، آنان که فرمان او را به‌جا می‌آورند، تا به صدای کلام او گوش فرا دهند» و غیره.)

فرمانروایی از خود چیزی ندارد و فقط دریافت‌کننده است؛ بااین حال، پس از دریافت، بر کسانی که به آن داده‌اند فرمان می‌راند: تاجی است «از پایین به بالا»، هرچند آنان نورها و مفصل‌های آن را به سوبیش می‌کشاند. مفصل‌ها (פרקין, perakin) اصطلاح قبالی برای بخش‌های یک مرتبه از مراتب تجلی‌اند. زوهار در پارشای بלאک، که آدمور زاکن به آن اشاره می‌کند، عبارت «آنان که فرمان او را به‌جا می‌آورند» را درباره نیرومندی می‌خواند که فرمانروایی، یعنی «کلام»، را از نقطه‌ای صرف به صورت کاملش بازمی‌سازند؛ آن‌گاه همگی «به صدای کلام او گوش فرا می‌دهند» و او همچون پادشاهی در میان سپاهیان بر آنان فرمان می‌راند.

וה"ז [והרי זה] כמשל המלך ב"ו [בשר ודם] שהוא מקבל המס הכסף והזהב מאנשי מדינתו ואעפ"כ [ואף על פי כן] הרי הוא מולך עליהם כו'

و این مانند تمثیل پادشاهی از گوشت و خون است که مالیات، نقره و طلا را از مردم کشورش دریافت می‌کند و بااین همه بر آنان فرمان می‌راند و غیره.

تمثیلی است: پادشاهی انسانی از مردمش مالیات، نقره و طلا دریافت می‌کند، و بااین حال همچنان فرمانروای آنان است. دریافت کردن از مردم، او را فروتر از آنان نمی‌سازد.

כך המלי' שרשה בכתר נעוץ סופן בתחלתו²⁷ רק שצריך המשכת הכתר הנק' ממירו דכל ממירין שיהי' בגילוי בבחי' אתה [שיהיה]

همچنین فرمانروایی (מלכות, Malchus): ریشه‌اش در تاج (כתר, Keser) است؛ «پایانشان در آغازشان فرو رفته است»، اما باید تاج، که «پنهان‌ترین همه پنهان‌ها» نامیده می‌شود، به پایین کشیده شود تا آشکار گردد، در مرتبه «تو» (אתה, atah).

فرمانروایی می‌تواند حکم براند، زیرا ریشه‌اش در تاج، بالاترین مرتبه، است؛ چنان‌که اصل «پایانشان در آغازشان فرو رفته است» می‌آموزد: آخرین مرتبه در نخستین مرتبه ریشه دارد. اما تاج «پنهان‌ترین همه پنهان‌ها» است؛ پس باید به پایین کشیده شود تا آشکار گردد. این معنای «تو» در «یهودا (Yehudah, יהודה)، تو» است: ה' به‌عنوان حضوری حاضر و آشکار خطاب می‌شود.

ולכן יודוך אחיך מכתר למלי ע"י ג' קוין הנ"ל ראובן פי ראשונה דק"ש [דקריאת שמע] בחי' שם מ"ב
ושמעון פי שניה ע"ב [שם ע"ב]

ازاین رو «برادرانت تو را خواهند ستود» [است]؛ از تاج به فرمانروایی، به واسطه سه خط یادشده: رؤون (ראובן, Reuven) بند نخست شمع (קריאת שמע, Krias Shema) است، مرتبه نام چهل و دو؛ و شیمعون (שמעון, Shimon) بند دوم است، [نام] هفتاد و دو.

ازاین روست که ستایش برادران از تاج به فرمانروایی، از طریق سه خط، امتداد می‌یابد؛ خطهایی که اکنون بر دعاها صبح نگاشته شده‌اند. رؤون بند نخست شمع است و با نام چهل و دو پیوند دارد؛ شیمعون بند دوم است و با نام هفتاد و دو پیوند دارد. اینها دو نام الهی در قبلا هستند که به عددشان نامیده شده‌اند.

(و) במ"א דלכאורה²⁸ שם מ"ב הוא גבורה ושם ע"ב [שם ע"ב] חסד אלא שהוא בחי' אור הגבורה בכלי
החסד ואור החסד בכלי הגבורה) ולוי אמוי"צ [אמת ויציב] בחי' הממוצע ונק' היכל הרצון שלמעלה
מהיכל האהבה שלפני ק"ש [קריאת שמע] וכו'.

(و در جای دیگری بنگر که ظاهراً نام چهل و دو از قید و سخت‌گیری (גבורה, Gevurah) است و نام هفتاد و دو از مهر (חסד, Chesed)؛ اما این مرتبه، نور قید و سخت‌گیری در ظرف مهر، و نور مهر در ظرف قید و سخت‌گیری است.) و لاوی «راست و استوار» (אמת ויציב, Emes Veyatziv) است؛ مرتبه واسطه، و «تالار اراده» (היכל הרצון, heichal ha-ratzon) نامیده می‌شود که بالاتر از «تالار عشق» است که پیش از شمع قرار دارد، و مانند آن.

پراتز به ایرادی پاسخ می‌دهد: نام چهل و دو معمولاً به قید و سخت‌گیری تعلق دارد و نام هفتاد و دو به مهر؛ پس پیوند دادن چهل و دو با بند نخست (عشق) و هفتاد و دو با بند دوم (هیبت) وارونه به نظر می‌رسد. پاسخ این است که نورها و ظرفها (אורות וכלים, Oros v'Keilim) جابه‌جا شده‌اند: نور قید و سخت‌گیری در ظرف مهر قرار دارد و برعکس. لاوی همان برکت «راست و استوار» است، برکت واسطی که پس از شمع می‌آید؛ این برکت «تالار اراده» نامیده می‌شود و از «تالار عشق» که به برکت پیش از شمع تعلق دارد، بالاتر است. «تالارها» (היכלות, heichalos) همان تالارهای صعودی‌اند که بنا بر قبلا، دعا از طریق آنها بالا می‌رود.

והיכל קד"ק [קדש הקדשים] אדני שפתי²⁹ כו' סמיכת גאולה לתפלה³⁰ להיות בחי' יודוך אחיך בחי' הודאה
בחי' בטול בחי' כתר.

و تالار قدس‌الاقداس «آدنی، لبانم را [بگشا]»، و مانند آن، است: پیوند رهایی (גאולה, Geulah) با نیایش (תפלה, Tefillah)، تا مرتبه «برادرانت تو را خواهند ستود» پدید آید؛ مرتبه ستایش، مرتبه خودنهی‌گری (ביטול, bittul)، مرتبه تاج.

بالاترین تالار، قدس‌الاقداس، همان نماز عمیاده (עמידה, Amidah) است که با «آدنی، لبانم را بگشا» آغاز می‌شود و باید بی‌درنگ پس از برکت رهایی بیاید. در آنجا ستایش «برادرانت تو را خواهند ستود» تحقق می‌یابد: خودنهی‌گری کامل، مرتبه تاج.

ותעמוד מלדת³¹ אין עמידה אלא תפילה^{32, 33} (وهو ג"כ לשון עמידה ושתיקה ובטול שהוא בחינת כתר שהוא לשון שתיקה³⁴ כמו כתר לי זעיר³⁵ כי הסייג דחכמה הוא שתיקה כמ"ש במ"א בענין יונת אלם^{36, 37} וכוי):³⁸

«و از زادن بازایستاد» (وتעמוד, vata'amod): «ایستادن» (عמידة) چیزی جز نیایش نیست. (این واژه همچنین بر ایستایی، خاموشی و خودنفی‌گری دلالت دارد؛ اینها مرتبۀ تاج‌اند، که خود به معنای خاموشی است، چنان‌که در «کمی درنگ کن» (כתר, kater) می‌آید؛ زیرا «حصار حکمت (חכמה, Chochmah) خاموشی است»، چنان‌که در جای دیگری، در باب «کبوتر خاموش»، و مانند آن، توضیح داده شده است.)

پس از تولد یهودا، لیا (Leah, לאה) «از زادن بازایستاد» و حکیمان می‌آموزند که «ایستادن» چیزی جز دعا نیست، یعنی نماز عمیdale. این واژه همچنین بر ایستایی و خاموشی دلالت دارد که نشانه تاج‌اند: «Keser» اصطلاحی برای خاموشی است، چنان‌که در «کمی درنگ کن» می‌آید؛ و نیز در سخن ربی عقیوا (רבי עקיבא, Rabbi Akiva) در پیرکی آووت (פרקי אבות, Pirkei Avos) (3:13): «حصار حکمت خاموشی است». تاج بالاتر از حکمت قرار دارد، همچون حصار پیرامون آن.

بخش 4 • 410

پس‌گردن دشمنان و پسران پدر

4 ירך בעורף אויביך. כי המל' יש לה עליות וירידות הפעם אודה³⁹

«دستت بر پس گردن دشمنانت خواهد بود.» زیرا فرمانروایی (מלכות, Malchus) فراز و فرود دارد: «این بار سپاس می‌گویم.»

اکنون بخش دوم برکت یهودا (יהודה)، یعنی «دستت بر پس گردن دشمنانت خواهد بود»، توضیح داده می‌شود. فرمانروایی فراز و فرود دارد: در سپاسگزاری، یعنی «این بار سپاس می‌گویم»، بالا می‌رود.

ובלילה יורדת לברר בי"ע כמ"ש ותתן טרף⁴⁰ ואין בירור אלא בבחי' אחוריים כי הפנימיות מתכלל כנר בפני ابוקה בלי בירור כו'.

و در شب فرود می‌آید تا عوالم آفرینش (ברیאה, Beriah)، صورت‌بخشی (יצירה, Yetzirah) و عمل (עשיה, Asiyah) را پالایش کند؛ چنان‌که نوشته شده است: «و خوراک (טרף, teref) می‌دهد»؛ و هیچ پالایشی جز در مرتبۀ پشت (أخورییم, achorayim) نیست، زیرا بُعد درونی (פנימיות, pnimiyus) جذب می‌شود، مانند شمعی در برابر مشعلی بزرگ، بی‌آنکه پالایشی صورت گیرد، و جز اینها.

در شب، فرمانروایی به عوالم فرودین آفرینش، صورت‌بخشی و عمل فرود می‌آید تا آن‌ها را پالایش کند و نیکی نهفته در آن‌ها را جدا سازد؛ این همان شبی است که زن نیرومند «خوراک می‌دهد». پالایش فقط از راه «پشت» – یعنی درگیری با بُعد بیرونی – صورت می‌گیرد، مانند پس‌گردنی که در آیه آمده است؛ بُعد درونی پالایش نمی‌کند، بلکه به‌سادگی جذب می‌شود، مانند شعله شمع در برابر مشعلی بزرگ.

וענין ישתחו לך בני אביך⁴¹ הוא בחי' המשכה מבחי' אבא למל' אבא יסד ברתא⁴²

و معنای «پسران پدرت در برابر تو سر فرود خواهند آورد» این است که افاضه‌ای از مرتبه پدر (Abba, אבא)، یعنی حکمت (חכמה, Chochmah)، به فرمانروایی (ملכות) صورت می‌گیرد: «پدر، دختر را بنیاد نهاد.»

بخش سوم، یعنی «پسران پدرت در برابر تو سر فرود خواهند آورد»، ناظر به جریانی از پدر است - که همان حکمت است - به سوی فرمانروایی؛ چنان‌که در عبارت «پدر، دختر را بنیاد نهاد» آمده است، و دختر همان فرمانروایی است.

כי יודוך אחיך הוא המשכה מכתר שהוא ע"י ג' קוין הנ"ל. משא"כ בני אביך המשכת אבא ב' קוין והם ראובן ולוי חח"ן [חכמה חסד נצח] ע"י גמ"ח [גמילות חסדים] ודת"י [ודעת תפארת יסוד] ע"י תורה נובלות חש"מ [חכמה של מעלה]⁴³ כו':

زیرا «برادرانت تو را خواهند ستود» افاضه‌ای از تاج (Keser, כתר) است که از طریق سه خط یادشده در بالا صورت می‌گیرد؛ اما «پسران پدرت» افاضه پدر، یعنی دو خط، است؛ و آن‌ها روبن (ראובן) و لاوی (لוי) هستند: حکمت (חכמה)، مهر (חסد, Chesed) و پیروزی (נצח, Netzach)، از راه اعمالِ مهرورزی (גמילות חסדים, gemilus chassadim)؛ و شناخت (דעת, Daas)، زیبایی و هماهنگی (תפארת, Tiferes) و بنیاد (יסוד, Yesod)، از راه تורה، «میوه فروافتاده حکمتِ بالا»، و جز اینها.

این با «برادرانت تو را خواهند ستود» تفاوت دارد، زیرا آن عبارت از تاج و از طریق هر سه خط می‌آید؛ اما «پسران پدرت» تنها دو خط را دربرمی‌گیرد: روبن، خط حکمت، مهر و پیروزی که از راه اعمالِ مهرورزی به آن می‌رسند؛ و لاوی، خط شناخت، زیبایی و هماهنگی و بنیاد که از راه مطالعه تורה به آن می‌رسند. تורה «میوه فروافتاده حکمتِ بالا» خوانده می‌شود؛ ازاین‌رو، جریان پدر، یعنی حکمت، را در خود دارد.

بخش 5 • 51

نور از تاریکی

5 וענין כי ראה⁴⁴ ה' בעניי הנה בירורי' [بیرורים / بیرورין] ותשובה הכל ענין א' שהי' [שהיה] יורד ממקום

גבוה וצריך לעלות לשם נק' תשובה

و درباره «زیرا ה' رنج مرا دیده است»: پالایش‌ها (بیروری', birurim) و بازگشت (תשובה, teshuvah) همه یک امرند. آنچه از مکانی بلند فرود آمده و باید به همان‌جا صعود کند، بازگشت نامیده می‌شود.

اکنون سخنان لیا در هنگام تولد رئوون، «زیرا ה' رنج مرا دیده است»، توضیح داده می‌شود. پالایش عوالم فرودین و بازگشت یک فرایندند: هرچه از مکانی بلند فرود آمده و باید دوباره به آنجا صعود کند، «بازگشت» نامیده می‌شود.

וכן הנשמה ירדה⁴⁵ לצורך עליי' [עלייה].

همچنین نفس نیز برای صعود فرود آمد.

خود نفس نیز برای صعودی بزرگ‌تر به درون بدن فرود آمد.

והנה ההתקרבות שמחמת בחינת עניי שהוא מרירות הנפש על ריחוקה (עד שגם הנה"ב [הנפש הבהמית] והגוף יהיו בבחינת אתהפכא כו') היא יותר גדולה כיתרון האור הבא מן החשך^{46, 47} וכנודע ממ"ש במ"א בענין ויברך יעקב את פרעה^{48, 49} מה שהוא סט' [סטרא] וכו':

اکنون، نزدیک‌شدنی که بر اثر مرتبۀ «رنج من» حاصل می‌شود - که عبارت است از تلخی نفس از دوری خویش (تا آنجا که حتی نفس حیوانی (نפש הבהמית, Nefesh HaBahamis) و بدن نیز به مرتبۀ دگرگونی (אתהפכא, is'hapcha) برسند و غیره) - برتر است؛ همچون «برتری نوری که از تاریکی می‌آید»، چنان‌که از آنچه در جای دیگر درباره‌ی موضوع «و یعقوب (יעקב, Yaakov) فرعون (פרעה) را برکت داد» توضیح داده شده، شناخته است: «همان‌گونه که آن سوي دیگر...» و غیره.

نزدیکی‌ای که از «رنج من» حاصل می‌شود - یعنی تلخی نفس از دوری‌اش از ה' - تا آنجا پیش می‌رود که حتی نفس حیوانی و بدن نیز دگرگون می‌شوند؛ و این نزدیکی برتر است، همان‌گونه که نوری که از تاریکی پدید می‌آید برتری‌ای بر نور معمولی دارد. آلتز ربه (אדמו"ר הזקן) به آنچه در جای دیگر درباره‌ی «و یعقوب فرعون را برکت داد» توضیح داده شده اشاره می‌کند و تنها عبارت «همان‌گونه که آن سوي دیگر...» را نقل می‌کند؛ «آن سوي دیگر» همان سوي دیگر (סטרא אחרא, sitra achra)، یعنی قلمرویی در برابر قداست، است.

در کار بندگی

تأمل در عظمت ה' عشق می‌آورد، و حفظ فروتنانه فاصله هیبت می‌آورد؛ اینها از راه قرائت שמע و برکت‌های آن به خودنفی‌گری نماز ایستاده می‌انجامند. تلخی انسان از دوری‌اش از ה' نیز، که هدفش دگرگون‌کردن حتی نفس حیوانی (نפש הבהמית, Nefesh HaBahamis) و بدن است، نزدیکی بیشتری می‌آورد؛ همچون نوری که از تاریکی می‌آید.

پرسش‌هایی برای گفت‌وگو

1. چرا دیدن به عشق و شنیدن به هیبت می‌انجامد، و هر یک چگونه پاسخی را از بالا فرود می‌آورد؟
2. چگونه فرمانروایی، که فقط دریافت می‌کند، می‌تواند بر مراتب بخشنده به خود فرمان براند؟ تمثیل پادشاه و مالیات چه چیزی می‌افزاید؟
3. چرا نماز ایستاده باید پس از قرائت שמע و برکت‌های آن بیاید، و «ایستادن» چه ارتباطی با سکوت و تاج دارد؟
4. چرا پالایش فقط از راه «پشت» ممکن است و نه از راه بُعد درونی؟
5. از چه جهت نزدیکی‌ای که از تلخی دوری می‌آید، از نزدیکی معمولی بزرگ‌تر است؟

יادداشت‌ها

بند 1

1 ביאור על הנ"ל

اور هاتورا (اور התורה) این شرح را چنان‌که به خط خود تسماع تسدک (צמח צדק) رونویسی شده، حفظ کرده است؛ شاهی دیگر بر متنی که در اینجا چاپ شده است.

يادداشت كهوت

בארה"ת ויחי תתשמ, ב (נדפס מגוכתי"ק הצ"צ). הנחת ר' משה בן אדה"ז והנחת מהר"ל בנדפס בסה"מ תקס"ו ח"א.

بند 2

2 הנה השבטים

این یادداشت به اور התורה (اور התורה) دربارهٔ قبایل در שמות, p. 5, ارجاع می‌دهد؛ یادداشت بعدی كهوت می‌افزاید که در آنجا، به‌جای پرائنزی که در اینجا پس از آن آمده، شرحی متفاوت درج شده است.

يادداشت كهوت

ראה ארה"ת שמות ע' ה. בבזך 1824: שבטים.

3

يوسف (يوسف) خوابش را برای برادرانش بازمی‌گوید: «و اینک، در مزرعه بافه‌های غله را می‌بستیم،» آلتز ربه (ادم"ר הזקן) به מאמר (maamar) پیشین خود دربارهٔ این آیه اشاره می‌کند که توضیح می‌داد ارواح قبایل از کجا سرچشمه می‌گیرند.

Genesis 37:7 براسیة ל"ז:

וְהֵנָּה אֲנִיחֵנוּ מֵאֲלֵמִים אֲלֵמִים בְּתוֹךְ הַשָּׂדֶה וְהֵנָּה קָמָה אֲלֵמֵתִי וְגַם־נִצְבָּה וְהֵנָּה תִסָּבֵנָה אֲלֵמֵתִיכֶם וְתִשְׁתַּחֲוֶינָה לְאֵלֵמֵתִי:

for, behold, we were binding sheaves in the field, and, lo, my sheaf arose, and also stood upright; and, behold, your sheaves came round about, and bowed down to my sheaf
Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

4

ע"פ והנה אנחנו מאלמים אלומים

در آن صفحه، برادران «آب‌های مؤنت» (מים נוקבין, mayin nukvin), یعنی اشتیاقی برآمده از پایین، را برمی‌انگیزند و برای کشیدن «آب‌های مذکر» عالم صدور به پایین، به یوسف نیاز دارند. آنها به‌اشتباه خود را هم‌رتبهٔ او می‌پنداشتند: ریشهٔ آنها به‌راستی دوازده مرزِ مؤزبِ صفاتِ عاطفی در عالم صدور است که «قبایل ی"ה» نامیده می‌شوند؛ اما خودشان در پایین، در عالم آفرینش، قرار دارند.

يادداشت كهوت

לעיל כה, ג. בארה"ת ויחי תתשמ, ב: וכמ"ש במ"א ע"פ ששם עלו שבטים שבטי י"ה כו'.

5

שו"ה דנוקבא — (וכמ"ש"ל . . למטה)

در اور התורה, שמות 5, p. به‌جای این پرائنز دربارهٔ ارواح قبایل، شرحی متفاوت آمده است.

يادداشت كهوت

בארה"ת שמות ע' ה נמצא הגה"ה אחרת. בבזך 1824 ליתא הגה"ה.

6

הן י"ב גבולי אלכסון

آن بخش می‌گوید که هرچند خود قبایل در عالم آفرینش‌اند، ریشهٔ آنها دوازده مرزِ مؤزبِ صفاتِ عاطفی در عالم صدور است؛ و به همین توضیح حاضر دربارهٔ «یهودا، تو» بازمی‌گردد. از این مطلب برای توضیح

שכافתהשדן דריא به דואזده گذرگاه استفاده می‌کند: שכافתהשדן, صعود دوازده قبیلة عالم آفرینش به ریشه‌هایشان در عالم صدور بود.

يادداشت كهوت

ראה לקו"ת צו יז, א.

7

שבטי י"ה

«آنجا قبایل بالا رفتند، قبایل ה', گواهی برای اسرائیل.» نامیدن آنان با نامی الهی، نشانه‌ای دانسته می‌شود از اینکه ریشهٔ آنان در عالم صدور (אצילות, Atzilus) است.

Psalms 122:4 תהילים קכ"ב:ד'

שָׁשָׁם עָלוּ שְׁבִטִים שְׁבִטֵי־קָה עֲדוֹת לְיִשְׂרָאֵל לְהִדּוֹת לְשֵׁם ה'

Whither the tribes went up, even the tribes of the L-RD, as a testimony unto Israel, to give thanks unto the name of the L-RD

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

8

והנה באתערותא דלתתא . . וענין ראי'

نسخة خطي 1828 این بخش را به‌صورتی متفاوت و کوتاه‌تر بیان می‌کند: از طریق روون، دیدن، «چهرهٔ شیر» و «پدران شما را دیدم»، نزدیکی از بالا کشیده می‌شود: «ה' گرفتاری مرا دیده است ... زیرا اکنون شوهرم مرا دوست خواهد داشت، و دستِ راستش مرا در آغوش می‌گیرد»؛ و شنیدن، «اگر به‌دقت گوش فرا دهید»، نیز به همین ترتیب «زیرا ه' شنیده است» را از بالا برمی‌انگیزد.

يادداشت كهوت

בבזך 1828 בשינוי: ובאתערותא דלתתא אתערותא דלעילא ע"י ראובן רא"י: פני אר"י ראיתי את אבותיכם התקרבות ממשיך מלמעלה ראה ה' בעניי כי עתה יאהבני אישי וימינו תחבקני ושמיעה אם שמוע תשמעו מעורר מלמעלה כך כי שמע ה': וענין ראי'ה. הנוסח מבזך 1824 נדפס במאמרי אדה"ז תקס"ו ח"א.

9

ראה אותיות אריה

در آنجا، هنگام توضیح «که تو را از سرزمین مصر بیرون آورد»، همین بازی واژگانی آمده است: «چهرهٔ شیر در سمتِ راست»، زیرا aryeh حروف re'iyah را دارد. دیدن, Chochmah است («چه کسی حکیم است؟ آن‌که می‌بیند...») و تنها آخرین مرتبهٔ آن, یکدهم آن, در חסד در سمتِ راست جای می‌گیرد؛ و این از طریق «تنگنا» (מצרים, Mitzrayim) میان ذهن و قلب است.

Zohar III, 234a זח"ג רלד, א

Tikkunei Zohar, Tikkun 70 • 121b:1 תקו"ז תיקון ע

... שריקות וארגים חורי קורי עכביש יארגו, בדעות כוזבות יאריכו למעניתם, לך נא ראה מה שכתב על זה ר' יוסף בן גיקישיליא בהקדמת שערי אורה, ובמה שכתב בעל החנוך בהקדמתו לפירוש התורה, והאלקי ר' מנחם מריקנאשי ז"ל בפרשת ויחי בפסוק בן פורת יוסף, ובמה שכתב ר' יהודה חייט בפירוש מערכת האלקות (ד, לד). וזה לשונו, סוף דבר כל מקום שתראה שידברו בענין הספירות, דברים שאין ראוי לאמרם בבורא יתברך, כגון שעור וקומה והדומים להם, הכל נאמר על הספירות, וכשתראה שידברו על דרך שבח והודאה הכל

נאמר על הבורא שבתוכו, וכן ...

Tikkunei Zohar - Vocalized (Public Domain)

يادداشت كهوت

זח"ג רלד, א. ת"ז תי' ע (קכב, א). וראה גם לקמן עא, ד. בלקו"ת שמע"צ צא, ג מצ"יך לכאן.

10 ראה אותיות אר"ה

כחות אין בלשון תיקוני זוהר (תיקוני זהר) (תיקוני 70) ראו בעنوان מנעי דיגר בראי המין באי לفظי מי אור.

Tikkunei Zohar 122a:7 תקוני זוהר קכ"ב א:ד'

אריה דא ראה, ואתמר בקה (יחזקאל א י) ופני אריה אל הימין לארבעתם, בכל אתר ארבעתם דא יהו"ה, ארבע אתון דיליה דשליטין על כלל, והפוך אריה ותשכח לקה ראה, ואיהו לימין דחסד, דאיהו יומא קדמא, דתמן א' (נ"א) אור, ראובן דאיהו לימין על שמייה אתקרי אור בן, שמייה לשמאלא, ושליו אתמר (שם) ופני שור מהשמאל, ושר ריחא באמצעיתא, עליה אתמר (משלי ד) מי אסף ריח בחפניו, דאיהו תרין נוקבין דחושמא, פיקא דבורא, דא אדם ...

Tikkunei Zohar - Vocalized (Public Domain)

11 שו"ה נמשך — אל הימין

דר אין מושג, נסח אור התורה פראנטיזי מיאזיד: aryeh חרופ re'iyah ראו דא: ו בנר אנה דברא שיר דר מאמר "ו אז אנה בה דשתי אדם הדיהי ברגפת" תושיח דאדה שדה אסט. אין יאדאדשט המניין בראי בנר בישטר בה אור התורה דברא Nach, גלד 2, ס. 1056 בה בעד, ארגא מי דהד.

יאדאדשט כחות

באוה"ת שם: "ארי אותיות ארי, ועמ"ש מענין ארי בד"ה ויקח מן הבא בידו מנחה". [לעיל כז, ג]. ראה אוה"ת נ"ך כרך ב ע' א'נו ואילך.

12 פני ארי אל הימין

דר רואי ארבה חציאל (יחזקאל), הר מוגודי «פה שירי דר סמט ראסט» דאד, סמט ראסט, סוי מר (חסד, Chesed) אסט; אזינרו שיר תושיי אר עשקי אסט ק אז תמל ברמי קיזד.

Ezekiel 1:10 יחזקאל א:י'

ודמות פניהם פני אדם ופני אריה אליהימין לארבעתם ופני שור מהשמאל לארבעתם ופני נמר לארבעתם:

As for the likeness of their faces, they had the face of a man; and they four had the face of a lion on the right side; and they four had the face of an ox on the left side; they four had also the face of an eagle

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

13 כי ראה ה' בעניי בחי התקרבות כי עתה יאהבני אישי

סחנן ליה (לאה) הנגמ תולד רובין (ראובן): «זינר נאם פהרחרפי (ה'), Havayah) רנך מרא דידה אסט; זינר אכטון שוהרמ מרא דוסט שוהד אדש. דר איה, ליה קה מביט קמטרי אר רחיל (רחל) נטייט מיש, אמידוור אסט קה יעקוב (יעקב) אכטון או ראו דוסט בדאר; אלתר ויה סחנן או ראו נאזר בה «דינ» פאסחגויאנא ה' ו נדיקי אי מי דאנד קה אין דינן בה מהרא מי אור.

Genesis 29:32 בראשית כ"ט:ל"ב

ותהר לאה ותלד בן ותקרא שמו ראובן כי אמה כייראה ה' בעניי כי עתה יאהבני אישי:

And Leah conceived, and bore a son, and she called his name Reuben; for she said: 'Because the L-RD hath looked upon my affliction; for now my husband will love me

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

3

14 וימינו תחבקני

מחובה, קה בה גמאט אסראיל אשאר דאר, דברא מחוביש, קה בה ה' אשאר דאר, מי קויד: «דסט פ' או זיר סר מן אסט ו דסט ראסטש מרא דר אגוש מי קייר. דר אגוש קרפנן בא דסט ראסט, מהאן נדיקי אי אסט קה דר פ' עשקי רובין (ראובן, Reuven) מי איד.

Song of Songs 2:6 שיר השירים ב:ו'

שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני:

Let his left hand be under my head, And his right hand embrace me

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

15 אם שמע תשמעו

אג' בנד דומ שמע (Shema): «אגר פרמאן ה' מרא בה דקט בשנויד.» אין, «שנידן» שמעון (שמעון, Shimon) אז פאיינ אסט.

Deuteronomy 11:13 דברים י"א:י"ג

וקהא אם שמע תשמעו אלימנותי אשר אנכי מצוה אתכם היום לאהבה אתיה, אלקיכם ולעבדו בכל לבבכם ובכל נפשכם:

And it shall come to pass, if ye shall hearken diligently unto My commandments which I command you this day, to love the L-RD your G-d, and to serve Him with all your heart and with all your soul

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

16 כי שמע ה' כי שנואה אנכי ויתן לי

סחנן ליה (לאה) הנגמי קה שמעון ראו נאמגדרי קרד: «זינר ה' שנידה אסט קה מן מפורמ, ו אין פ' ראו ניה בה מן בשייד.» דר אין איה, מקסודש אין אסט קה מביט או קמטר אר מביט רחיל (רחל) אסט; אמה אינא, שנידן ה' פאסחי אסט בה קסי קה אסאייס דורי מי קנד.

Genesis 29:33 בראשית כ"ט:ל"ג

ותהר עוד ותלד בן ותאמר כיישמע ה' כיישנואה אנכי ויתן לי גם אתיה ותקרא שמו שמעון:

And she conceived again, and bore a son; and said: 'Because the L-RD hath heard that I am hated, He hath therefore given me this son also.' And she called his name Simeon

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

17 ה' שמעתי שמעך

דעאי חבקוק (חבקוק): «אי ה', אואזהת ראו שנידמ; הראסאן שדמ.» שנידן, קה אז דורדסט מי איד, הייט פדיד מי אור.

Habakkuk 3:2 חבקוק ג:ב'

ה' שמעתי שמעך בראתי ה' פעלך בקרב שנים חיהו בקרב שנים תודיע ברנך רחם תזכור:

O L-RD, I have heard the report of Thee, and am afraid; O L-RD, revive Thy work in the midst of the years, in the midst of the years make it known; In wrath remember compassion

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

יאדאדשט כחות

חבקוק ג, ב.

18 וינעו ויעמדו מרחוק

דר סינא, מרדמ «לרזינד ו אז דור איסטאנד.» אין, חאלת דורי ו הייטי ראו

נشان می‌دهد که به شنیدن تعلق دارد.

Exodus 20:15 שמות כ"ט"ו

וְכָל־הָעָם רֹאִים אֶת־הַקּוֹלֹת וְאֶת־הַלַּפִּידִם וְאֵת קוֹל הַשֹּׁפָר וְאֶת־הַקֶּהֶר עֲשׂוֹן וְיָרָא הָעָם וַיִּנָּעוּ וַיַּעֲמְדוּ מִרְחָק:

And all the people perceived the thunderings, and the lightnings, and the voice of the horn, and the mountain smoking; and when the people saw it, they trembled, and stood afar off.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

19 ויתן לי וגו' שמזה יהי התקרבות מלמעלה (ושנאה שאינה

دست‌نویس 1824 در اینجا چنین می‌خواند: «و پسری به من بخشید: از این، مرتبه نزدیک‌شدن از بالا زاده می‌شود و مرتبه «بازگشت» (שוב) از پایین (و «منفور» یعنی...)»

یادداشت کھوت

בבזך 1824: ויתן לי בן שמזה נולד בחי' התקרבות למעלה בחי' שוב שלמטה (ושנאה היינו. באזה"ת בראשית כרך 1 ותשמ, ב (נדפס מגוכתי"ק הצ"צ) הגי': ויתן לי בן.

20 ויאהב גם את רחל מלאה

«و او راحیل را نیز بیش از لیا دوست می‌داشت.» واژه «نیز» نشان می‌دهد که لیا هم محبوب بود؛ پس «منفور» یعنی کمتر دوست‌داشته‌شده.

Genesis 29:30 בראשית כ"ט:ל'

וַיָּבֵא גַם אֶל־רַחֵל וַיֹּאהֲב גַּם־אֶת־רַחֵל מִלֵּאָה וַיַּעֲבֹד עִמּוֹ עוֹד שִׁבְע־שָׁנִים אַחֲרֹת:

And he went in also unto Rachel, and he loved Rachel more than Leah, and served with him yet seven other years

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت کھوت

בראשית כט, ל.

21 ושמאל דוחה

تلمود تعلیم می‌دهد که «دست چپ باید دور براند و دست راست نزدیک سازد.» در اینجا، دور راندن با دست چپ همان فاصله‌گرفتن از روی هیبت است.

Sotah 47a:6-7 סוטה מ"ז א' ו' ז'

תנו רבנן: לעולם תהא שמאל דוחה וימין מקרבת, לא כאלישע שדחפו לגחזו בשתי ידיו, ולא כיהושע בן פרחיה שדחפו לישו הנוצרי מתלמידיו בשתי ידיו. אלישע מאי היא, דכתיב: "ויאמר נעמן הואל קח כפרים", וכתוב: "ויאמר אליו לא לבי הלך כאשר הפך איש מעל מרכבתו לקראתה העת לקחת את הקסף ולקחת בגדים וזיתים וקרמים וצאן ודקר ועבדים ושפחות".

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

22 יادداشت Kehot برای این عبارت به Song of Songs 8:3 ارجاع می‌دهد.

Song of Songs 8:3 שיר השירים ח' ג'

שמאלו תחת ראשי וימינו תחבקני:

His left hand should be under my head, And his right hand should embrace me

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

23 יודוך אחיך

برکت یعقوب (יעקב): «یهودا (یهודה)، تو را برادرانت خواهند ستود.» این מאמר توضیح می‌دهد که چگونه آن سه برادر سبب می‌شوند یهودا ستوده

شود.

Genesis 49:8 בראשית מ"ט:ח'

יהודה אתה יהודה אחיך ידך בערך אחיך ישתחוו לך בני אחיך:

Judah, thee shall thy brethren praise; Thy hand shall be on the neck of thine enemies; Thy father's sons shall bow down before thee

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

24 בזרה בלק

ارجاعات Kehot برای این کلمات (یادداشتش در پایین آمده است).

یادداشت کھوت

קצ"א, א.

25 גבורי כח עושי דברו לשמוע בקול דברו

مزمورخوان فرشتگان را فرامی‌خواند: «نام چهارحرفی (הי, Havayah) را متبارک گویند، ای فرشتگان او، نیرومندان در توان، که فرمان او را به‌جا می‌آورید تا به آوای کلام او گوش فرا دهید.» آلتیر ربه (ادمو"ר הזקן) برای توضیح نکته‌ای درباره فرمانروایی (ملכות, Malchus), برداشت زوهر (זهر) از این آیه را نقل می‌کند.

Psalms 103:20 תהילים ק"ג:כ'

ברכו ה' מלאכיך גבורי כח עושי דברו לשמוע בקול דברו:

Bless the L-RD, ye angels of His, Ye mighty in strength, that fulfil His word, Harkening unto the voice of His word

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

26 גבורי כח עושי דברו לשמוע בקול دברו

کھوت بخش بلاک را در 191a جای می‌دهد. در آنجا، توانمندان «فرمان او را به‌جا می‌آورند»: آنان فرمانروایی (ملכות) را که «کلام» نامیده می‌شود، پس از آنکه به نقطه‌ای کوچک شده است، به صورت کاملش بازمی‌گردانند؛ سپس «برای گوش فرا دادن» به او می‌ایستند، همچون پادشاهی در میان سپاهیان.

Zohar, Balak 6:113-122 ספר הזהר, בלק ו' ק"י-ג-קכ"ב

Said the boy to him: 'Of a truth I see that your weapons are good; be mindful of them and do not forget them. Assuredly the might of a warrior lies in his lance and sword. But what is the meaning of "mighty in strength that fulfil his word, harkening unto the voice of his word"? ' Said R. Eleazar: 'I have already explained.' Said the boy: 'I see that your arm has become faint. Now it is time not to hold back, but to sling from ... the catapult stone after

The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

27 נעוץ סופן בתחלתן

סִפְרֵי יִצְחִירָא (ספר יצירה) درباره مراتب تجلی (ספירות, Sefiros) می‌گوید: «پایانشان در آغازشان فرو رفته است.» این گفته توضیح می‌دهد که چگونه آخرین مرتبه تجلی (ספירה, Sefirah), یعنی فرمانروایی، در تاج (כתר, Keser), نخستین مرتبه، ریشه دارد.

Sefer Yetzirah 1:7 ספר יצירה א' ז'

עשר ספירות בלי מה נעוץ סופן בתחלתן ותחלתן בסופן כשלהבת קשורה בנחלת שאדון יחיד ואין לו שני ולפני אחד מה אתה סופר:

The decade of existence out of nothing has its end linked to its beginning and its beginning linked to its end, just as the flame is wedded to the live coal; because the L-rd is one and there is not a second one, and before one what wilt thou ?count

Shabbos) ו נמאז אפזודע (מוסף, Musaf); ו שבה «ברא אהל خانه»
 חוראק פראהם מי'קנד» טא פאלאיש קנד. פאלאיש טהא אז רא פישט אסט, זיירא
 נור דרוני همانند شمعی در برابر مشعلی جذب می‌شود. سپس به «و
 یعقوب فرعون را برکت داد» می‌پردازد: آن سو «جان را می‌کشد و بیرون
 می‌آورد»; برای اتهام‌زدن فرود می‌آید و برای دادخواهی برمی‌آید و, همچون
 راهزنی, بدن را نیز همراه جان می‌گیرد. مقصود تنها اوج‌دادن جان‌ها نیست,
 بلکه «روح ناپاکی را برمی‌دارم» و «مرگ را تا ابد فرو خواهد بلعید» نیز
 هست; و برای دادن نیرو به این کار, برکت یعقوب لازم بود.

יבדאשט קהוט

בבבך 1824: "אין עמידה כו' כי אהבה הוא יש בחי' ידך בעורף אויבך,
 עורף דייקא שנהפנימי' צ"ל סו"מ כו' וכך הנה המל' יש לה עליות וירידות
 הפעם אודה כו' שבשחרית כך ובמנחה כך ובשבת ומוסף כו', ובלייל וחתך
 טרף לביתה לברר בירורין ומלכותו בכל משלה ואין בירור אלא בבחי'
 אחוריים כי הפנימי' ממילא נכלל כנר בפני האבוקה וכנועד מויברך יעקב את
 פרהה מה ההוא סטרא קטיל ואפיק נשמתא כו' שוירד ומסטרין ועולה ומקטרג
 שלא די במה שלוקח נשמתו אלא גם הגוף וכמו גזלן שנטול הנשמה והורג
 הגוף ג"כ כו' ולא די בהעלאת הנשמה בלידת הרבה ישראל אלא גם את רוח
 הטומאה אעביר כו' ובלע המות לנצח וכדי שיהי' כח לזאת הוצרך להיות
 ויברך יעקב כו'. [ראה באוה"ת בראשית כרך ו ע' תתשמא, א שקטע זה
 נמצא שם בסוף המאמר].

33 אין עמידה אלא תפילה

תלמוד מי'אוזד קה «איסטאדן» ציזי צז נמאז נישט. פס «איסטאדן» ליה
 פס אז יהודה, اشاره‌ای به دعای ایستاده است.

Berakhot 6b:8-9 ברכות ו' ב:ח-ט'

ואברהם אבינו מנא לן דקבע מקום? דקתיב: "וישכם אברהם בבקר אל
 המקום אשר עמד שם", ואין "עמידה" אלא תפלה, שנאמר: "ויעמד
 פינחס ויפלל". אמר רבי חלבו, אמר רב הונא: היצא מבית הכנסת אל
 יפסיע פסיעה גסה. אמר אביו: לא אמר, אלא למיפק. אבל למיעל —
 מנא למהרשט, שנאמר: "נרדפה לדעת את ה'".

Whence do we learn that our father Abraham fixed a place
 for his prayer ? For it is written, (Gen. xix. 27) "And Abraham
 got up early in the morning to the place where he had stood".
 "Stood" means nothing else than prayer ; as it is said, "Then
 stood up Phineas and prayed" (Ps. cvL 30). R. Helbo [also]
 said in the name of Rab Huna : When leaving the Synagogue,
 one should not take large steps. Abbai said: This refers only
 ... to leaving ; but to enter a

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC) • Tractate Berakot by A.
 Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain)

34 כתר שהוא לשון שתיקה

ارجاعات Kehot برای این کلمات (یادداشتش در پایین آمده است).

יבדאשט קהוט

ראה בהנסמן לעיל יט, ד.

35 כתר לי זעיר

اليهو (אליהוא) به ايوب (ايوب) می‌گوید: «اندکی برای من درنگ کن تا به
 تو بگویم». در اینجا فعل **כתר** (kater, «درنگ کن») با تاج (כתר, Kesar)
 هم‌حروف است; ازاین‌رو تاج با سکوت و انتظار پیوند می‌یابد.

Job 36:2 איוב לו"ב:

כתר-לי זעיר ואחנה כי עוד לאלוה מלים:

Suffer me a little, and I will tell thee; For there are yet words
 on G-d's behalf

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

Sefer Yetzirah, Warsaw 1884 (Public Domain) • Sefer Yezirah, trans. by Isidor
 Kalisch. New York, 1877 (Public Domain)

28 וע' במ"א דלכאורה

آن بند, چهل‌ودو واژه در بند نخست شِماع را می‌شمارد, از «دوست بدار» تا
 «دروازه‌هایت», و بند دوم را با نام هفتادودو پیوند می‌دهد. وارونگی
 ظاهری را همانند اینجا چنین حل می‌کند: نورها جای ظرف‌ها را عوض
 کردند; نور مهر در ظرف قید و سخت‌گیری قرار گرفت و نور قید و
 سخت‌گیری در ظرف مهر.

יבדאשט קהוט

ראה לקו"ת ואתחנן יב, ד. ובכ"מ.

29 אדני שפתי

«ای **אדני**, لب‌هایم را بگشا و دهانم ستایش تو را اعلام خواهد کرد»; این
 آیه دعای ایستاده (**עמידה**, Amidah) را آغاز می‌کند. این آیه نشانگر ورود
 به قدس الاقداس نماز است.

Psalms 51:17 תהילים נ"א:י"ז

אֲדֹנִי שְׁפֹתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתְךָ:

O L-rd, open Thou my lips; and my mouth shall declare Thy
 praise

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

30 סימכת גאולה לתפלה

תלמוד (תלמוד) کسی را می‌ستاید که برکت رهایی را به دعای ایستاده
 (עמידה) پیوند می‌دهد. در اینجا, این پیوند گذر از دعای شِماع (שמע,
 Shema) و برکاتش به خوندنی‌گری (ביטול, bittul) در نماز است.

Berakhot 4b:6 ברכות ד' ב:ו'

אמר מר, קורא קריאת שמע ומתפלל. מסייע לקה לרבי יוחנן. דאמר
 רבי יוחנן: אינהו בן העולם הבא — זה הסומך גאולה לתפלה של
 ערבית. רבי יהושע בן לוי אומר: תפלות באמצע תקנום.

The teacher stated above : "Then let him read the Shema' and
 say the Tefillah." This supports the view of R. Johanan who
 declared : Who will inherit the world to come? He who joins
 the Ge'ullah to the evening Tefillah. R. Joshua b. Levi said :
 The Tefillot were arranged in the middle

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC) • Tractate Berakot by A.
 Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain)

31 ותעמוד מלדת

פס אז תולד יהודה, عبارت «ו אז זאדן באזיטאד» در معنای ظاهری‌اش یعنی
 ليه (لاה) مدتی از زادن فرزند بازيستاد. واژه «وتעמד» (vata'amod,
 «ايستاد») برای ايستادن, יהודה را به دعای ایستاده پیوند می‌دهد.

Genesis 29:35 בראשית כ"ט:ל"ה

ותהר עוד ותלד בן ותאמר הפעם אודה אתיה' עלי-כן קראה שמו יהודה
 ותעמד מלדת:

And she conceived again, and bore a son; and she said: 'This
 time will I praise the L-RD.' Therefore she called his name
 Judah; and she left off bearing

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

32 אין עמידה אלא תפלה . ידך בעורף אויבך, כי המלי

دست‌نویس 1824 در اینجا متن کامل‌تری دارد: عشق را به «دستت بر پس
 گردن دشمنانت» پیوند می‌دهد و بر پس گردن, به‌طور خاص, تأکید می‌کند;
 زیرا بُعد درونی باید در حالت روی‌گرداندن از بدی باشد. فرمانروایی بالا و
 پایین می‌رود: به یک صورت در نماز صبح (שחרית, Shacharis). به
 صورتی دیگر در نماز عصر (מנחה, Minchah). و نیز در שבת (שבת,

36 כמ"ש במ"א בענין יונת אלם

ارجاعات Kehot برای این کلمات (یادداشتش در پایین آمده است).

37 יונת אלם

عنوان مزمور از «کبوتری خاموش» سخن می‌گوید. تصویر سکوت با خودنقش‌گری (ביטול, bittul) و کתר پیوند دارد.

Psalms 56:1 תהילים נ"ו:א'

לְמַנְצֵחַ עַל־יוֹנָת אֶלֶם וְחֻקִּים לְדָוִד מִכְתָּם בְּאֶחָז אוֹתוֹ פְּלִשְׁתִּים בָּגַת:

For the Leader; upon Jonath-elem-rehokim. [A Psalm] of David; Michtam; when the Philistines took him in Gath

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

38 יבדאשט Kehot برای این عبارت به Zohar, Balak 1:1-47:507

می‌دهد.

Zohar, Balak 1:1-47:507 ספר הזהר, בלק א':א'-מ"ז:ז"ז

بند 4

39 הפעם אודה

سخنان لیا (לאה) هنگام تولد יהודה: «این بار از نام چهارحرفی (ה', Havayah) سیاس خواهم گفت (אודה, odeh).» در اینجا, این سخنان صعود فرمانروایی (ملכות, Malchus) را در مقام ادعان توصیف می‌کنند.

Genesis 29:35 בראשית כ"ט:ל"ה

וַתֵּהָרָה עוֹד וַתֵּלֶד בֶּן וַתֹּאמֶר הַפֶּעַם אֹדָה אֶת־יְהוָה עַל־כֵּן קָרָאתִי שְׁמוֹ יְהוּדָה

וַתַּעֲמִד מְלָדָתָהּ:

And she conceived again, and bore a son; and she said: 'This time will I praise the L-RD.' Therefore she called his name Judah; and she left off bearing

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

40 ותן טרף

זן توانمند «هنگامی که هنوز شب است برمی‌خیزد و به اهل خانه‌اش خوراک می‌دهد». آلتز ربه (ادم"ר הזקן) این آیه را چنین می‌خواند که **מלכות** در شب فرود می‌آید تا عوالم فرودین را پایدار سازد و پالایش کند.

Proverbs 31:15 משלי ל"א:ט"ו

וּמָקָם בַּעֲדֵי לַיְלָה וַתֵּתֶן טָרֶף לְבֵיתָהּ וְחֶק לַנְּעָרֹתֶיהָ:

She riseth also while it is yet night, and giveth food to her household, and a portion to her maidens

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

41

«دست بر قفای دشمنانت خواهد بود»، بخش دوم برکت یعقوب (יעקב) به יהודה (יהודה) است. قفا، یعنی پشت گردن، به نماد پالایش از طریق «پشت» بدل می‌شود.

Genesis 49:8 בראשית מ"ט:ח'

יְהוּדָה אֹמֶת יִדּוּדָה אֶחֱיד קֶדֶד בְּעֶרְףְּ אֶבְרָה יִשְׁמְחוּ לָךְ בְּנֵי אֲבִיךָ:

Judah, thee shall thy brethren praise; Thy hand shall be on the neck of thine enemies; Thy father's sons shall bow down before thee

42 אבא יסד ברתא

در 4c, آلتز ربه (ادم"ר הזקן) عبارت «پدر, دختر را بنیاد نهاد» را توضیح می‌دهد: فرمانروایی در خود حکمت بنیاد دارد, زیرا همان‌گونه که حکمت از نیستی به هستی می‌آید, نه از راه نزولی تدریجی, فرمانروایی نیز از همان «نیستی» افاضه می‌شود; کِهوت منابع زوهر (זהר) را در آنجا فهرست می‌کند. در 44a (ויגש), این عبارت چنین خوانده می‌شود که هیبت برتر حکمت, هیبت فروتر فرمانروایی را پدید می‌آورد.

43 נובלות חש"מ

מידراش می‌گوید: «میوه فروافتاده حکمت بالا, تورات است.» پس تورات از **חכמה**, یعنی **אבא**, سرچشمه می‌گیرد.

Bereshit Rabbah 17:5 בראשית רבה י"ז:ה'

... אף תרדמה של שטות, דכתיב (ישעיה כט:ט): כי נסך עליכם ה' רוח תרדמה. רבי חנינא בר יצחק אמר: שלושה נובלות הן: נובלת מיתה - שינה; נובלת נבואה - חלום; נובלת העולם הבא - שבת. רבי אבין מוסיף: עוד תרתין: נובלת אורה של מעלה - גלגל חמה; נובלת חכמה של מעלה - תורה:

The L-rd G-d cast a deep slumber upon the man, and he“ slept. He took one of his sides, and He closed it with flesh in its place [tahtena]” (Genesis 2:21). “The L-rd G-d cast [hipil] a deep slumber” – Rabbi Yehoshua of Sikhnin said in the name of Rabbi Levi: The beginning of downfall [mapala] is sleep. When a person sleeps, he does not toil in Torah and does not do any work. literally means, “He caused to fall ... down.” Rav said: There are three slumbers: the slumber of Daat Bereshit Rabbah (Public Domain) • The Sefaria Midrash Rabbah, 2022 (CC-BY)

بند 5

44 כי رאה ה' בעניי

سخنان لیا (لاہ) هنگام تولد روبن (راوبن): «زیرا ه' رنج مرا دیده است.» در آیه, رنج او این بود که کمتر دوست داشته می‌شد; اما در اینجا, تلخی ناشی از دوری است که نزدیکی بیشتری به بار می‌آورد.

Genesis 29:32 بראשית כ"ט:ל"ב

וַתֵּהָרָה לֵאָה וַתֵּלֶד בֶּן וַתִּקְרָא שְׁמוֹ רְאוּבֵן כִּי אָמְרָה כִּי־רָאָה ה' בְּעֵנָי כִּי

עָמָה יֶאֱהָבֵנִי אִישִׁי:

And Leah conceived, and bore a son, and she called his name Reuben; for she said: 'Because the L-RD hath looked upon my affliction; for now my husband will love me

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

45 וכן הנשמה ירדה צורך עלי

نسخه خطی ۱۸۲۴ چنین می‌خواند: «و همچنین نفسی که به درون بدن فرود آمد و باید بالا برده شود نیز بازگشت نامیده می‌شود, زیرا پالایش و بازگشت یک امرند»; سپس ادامه می‌دهد: «اکنون, نزدیک‌شدن...»

ובבז 1824: וכן הנשמה שירדה בגוף וצריך להעלותה נק' ג"כ תשובה כי בירור ותשובה הכל ענין אחד. והנה ההתקרבות.

46 כיתרון האור הבא מן החשך

در نسخه خطی ۱۸۲۴، **מאמר** با سطرى افزوده پایان می‌یابد: «ازاین‌رو، پالوده‌شدگان "قبایلی یاه" هستند (یاه: پدر و مادر)، "گواهی برای اسرائیل"، از بالا به پایین، "تا نام **ה'** را سپاس گویند"، یعنی مرتبهٔ اقرار را در نام **ה'** پدید آورند، چنان‌که در بالا گفته شد.»

یادداشت کھوت

ובבוכ 1824 נוסף בסיום המאמר: שלכן הם הברורים שבטי י"ה או"א עדות לישראל מלמעלה למטה להודות לשם הוי"ה פ"י לעשות בחי' הודאה בשם ה' כנ"ל.

47 כיתרון האור הבא מן החשך

کوهلت (קהלת) از «برتری نور بر تاریکی» سخن می‌گوید؛ در خوانش آموزه‌های حَسیدی (חסידות, Chassidus)، این عبارت به کیفیت افزوده‌ای از نور اشاره دارد که از دل تاریکی پدید می‌آید. این الگوی نزدیکی‌ای است که از دل دوری رشد می‌کند.

Ecclesiastes 2:13 קהלת ב' י"ג

וְרֵאִיתִי אֲנִי שֵׁשׁ יִתְרוֹן לְחָכְמָה מִן־הַסִּכְלוּת בִּיתְרוֹן הָאֹר מִן־הַחֹשֶׁךְ:

Then I saw that wisdom excelleth folly, as far as light excelleth darkness.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

48 כמ"ש במ"א בענין ויברך יעקב את פרעה

کھوت با این قید که این تنها «شاید» باشد، پیشنهاد می‌کند که «جای دیگر» دربارهٔ «و یعقوب فرعون را برکت داد» به Biurei HaZohar (ביאורי הזהר) از میטלر ربه (ادمو"ר האמצעי) اشاره دارد.

یادداشت کھوت

אולי הכוונה לביאורו"ז לאדה"א קלה, ב. עם הגהות בביאורו"ז להצ"צ כרך ב ע' תשכז.

49 ויברך יעקב את פרעה

«و یعقوب (יעקב) فرعون (פרעה) را برکت داد.» این مامار در جای دیگری به توضیحی دربارهٔ این آیه اشاره می‌کند که آن را نمونه‌ای از نوری می‌داند که از دل تاریکی پدید می‌آید.

Genesis 47:7 براسית מ"ז:ד'

וַיָּבֹא יוֹסֵף אֶת־יַעֲקֹב אָבִיו וַיַּעֲמֵדְהוּ לִפְנֵי פַרְעֹה וַיְבָרֶךְ אֶת־פַּרְעֹה:

And Joseph brought in Jacob his father, and set him before Pharaoh. And Jacob blessed Pharaoh.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

دربارهٔ این نسخه

.the notes و our explanations ,the English translation ,This edition contains the Hebrew text

The Hebrew text of Torah Ohr: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

.Our English translation, made from the Hebrew without Kehot's notes: CC BY-NC 4.0

.Our explanations, with the overview, the questions and the page for children: CC BY-NC 4.0

The notes: Kehot's marei mekomos ("Sources and References", including the Rebbe's notes) © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted; our notes on them: CC BY-NC 4.0.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA); The Holy Scriptures: A New Translation (JPS 1917) از طریق سفاریا: (Public Domain); Tikkunei Zohar - Vocalized (Public Domain); William Davidson Edition - Vocalized Aramaic (CC-BY-NC); The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain); Sefer Yetzirah, Warsaw 1884 (Public Domain); Sefer Yezirah, trans. by Isidor Kalisch. New York, 1877 (Public Domain); Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain); Daat Bereshit Rabbah (Public Domain); The Sefaria Midrash Rabbah, 2022 (CC-BY)

This edition as a whole: CC BY-NC 4.0. Shuls, schools and non-profit projects may copy, print and share it freely, and may ask for donations to cover the cost of printing; it may never be sold. Credit Kehot Publication Society and likuteitorah.com. <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0>

ترجمه و شرح انگلیسی: با کمک هوش مصنوعی (openai/gpt-6-luna-pro:batch) برای likuteitorah.com تهیه شده و با متن عبری و سفاریا مقابله شده است؛ هنوز ویراستار انسانی آن را بازبینی نکرده است. لطفاً هر مطلب مهمی را با متن عبری مقابله کنید.

ربه خواست که ماماریم پارشای آن هفته، «پارشای حسیدی»، در همان هفته و در طول هفت روز آن آموخته شوند (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725 · Toras Menachem vol. 42, pp. 306–309 /parsha). چرا آن را بیاموزیم و برکات ربه: likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha

پروژه‌ای رایگان و غیرتجاری؛ هیچ چیز در اینجا فروخته نمی‌شود. وابسته به Kehot, Sefaria یا کتابخانهٔ لوباووویچ نیست. © likuteitorah.com

از likuteitorah.com/fa/torah-ohr/vayechi/2

تقديم به افتخار

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

پدر ربه، رب لبوی بیتساک